

problem atakować od wielu stron. Wyniki przedstawionych badań wskazują, że akcja "Próba" jest bodźcem działającym w pożądanym kierunku, a więc pewnym wkładem w profilaktykę. Walorem jest to, że jej efekty są przynajmniej do pewnego stopnia sprawdzone, podczas gdy skuteczność innych metod postępowania profilaktycznego, funkcjonujących w naszych szkołach, nigdy nie była u nas kontrolowana.

"Próba Sił", chociaż ekonomiczna i prosta, wbrew pozorom nie jest programem łatwym w realizacji. Wymaga od harcerzy (i innych młodych wykonawców) odwagi poruszania nieatrakcyjnego tematu wobec wielu sceptycznych, a nawet agresywnie nastawionych młodych ludzi. Uzyskiwanie negatywnych, niekiedy wulgarnych informacji zwrotnych jest raniące. Koszty emocjonalne są więc spore, a wobec tego wkładu efekty wydają się zbyt słabe. Wzmocnienie efektów może nastąpić po dołączeniu innej formy. Przygotowaliśmy w tym celu program dla nauczycieli ("*Sytuacje i Decyzje*") wymagający jednej, a lepiej dwóch godzin lekcyjnych. Jest on teraz we wstępnej fazie ewaluacji. Ma przybliżyć młodzieży sposoby radzenia sobie z naciskami otoczenia, skłaniającymi do picia.

Zarówno program "Próba Sił", jak i program "*Sytuacje i Decyzje*" nie zawiera przekazywania wiedzy o naturze i szkodliwości alkoholu, chociaż wartość takich informacji w profilaktyce wydaje się oczywista i nie chcemy jej negować. Obydwa programy mogą służyć jako uzupełnienie metod oświatowych.

*

CHALLENGE - AN ALCOHOL ABUSE PREVENTION PROGRAMME FOR YOUTH Summary

An alcohol abuse prevention programme for secondary schools is presented. It has been prepared for young scouting leaders as deliverers. The effects of the prevention action of this programme - conducted in male vocational schools - were tested. During a short visit to the classroom pupils were encouraged to observe two weeks of abstinence as a challenge and to improve one's own resistance to group pressure. Nearly 2000 boys in age of 15-19 were involved in the study. A comparison of experimental group with the con-

trol group showed that the action had low, but significant positive impact on alcohol use during the challenge period.

PISMIENNICTWO

1. Alkohol und Gesundheit. Unterrichtseinheit für das 5. und 6. Schuljahr. Bundeszentrale für gesundheitliche Aufklärung. Köln, 1977; 2. Botvin G.J., Baker E., Renick N.L., Filazzola A.D., Botvin E.M.: A cognitive-behavioral approach to substance abuse prevention. *Addict. Behaviors*, 1984, 9, 137-147; 3. Cooper A.M., Sobel M.B.: Does alcohol education prevent alcohol problems? : Need for evaluation. *J. Alc. Drug Education*, 1979, 25, 1, 54-63; 4. DiCicco L.: Children of alcoholic parents: issues in identification. In: *Services for children of alcoholics. Research Monograph NIAAA*. 1979, 4, 44-59; 5. Double Take package of drug education materials. ISDD and Gear-Harrison Communications Ltd, 1985; 6. Duston E.K., Kraft D.P., Jaworski B.: Alcohol education project: Preliminary answers. *Amer. Coll. Health*. 1981, 29, 272-278; 7. Evans G.B., Steer R.A., Fine E.W.: Alcohol value clarification in sixth graders: A film-making project. *J. Alc. Drug Education*, 1979, 24, 2, 1-10; 8. Goodstadt M.S., Shepard M.A., Chan G.C.: An evaluation of two school based alcohol education programs. *J. Stud. Alcohol*. 1982, 43, 3, 352-369; 9. Goodstadt M.S.: Alcohol and drug education: Models and outcomes. *Health Educ. Monographs*. 1978, Fall, 263-279; 10. Homonoff E., Arville S.: Alcohol education for children of alcoholics in Boston neighbourhood. *J. Stud. Alcohol*. 1979, 40, 9.

11. Kinder B.N., Pape N.E., Walfish S.: Drug and alcohol education programs: Review of outcome studies. *Inter. J. Addictions*. 1980, 15, 7, 1035-1054; 12. Leśnik A.: Opolski program "Szansa". *Problemy Alkoholizmu*, 1988, 7-8, 29; 13. Marlatt G.A., Baer J.S.: Addictive behaviors: etiology and treatment. *Ann. Rev. Psychol.* 1988, 39, 223-252; 14. Parnowska I., Pisarska A.: Problemy profilaktyki alkoholowej wśród młodzieży. *Przegląd badań amerykańskich. Kwart. Pedag.*, 1987, 126, 4, 142-152; 15. Schaps E., Bartolo R.D., Moskowitz J., Palley C.S., Churgin S.: A review of 127 drug abuse prevention program evaluations. *J. Drug Issues*. 1981, 11, 17-44; 16. Staulcup H., Kenward K., Frigo D.: A review of federal primary alcoholism prevention projects. *J. Stud. Alcohol* 1979, 40, 11, 943-968; 17. Stuart R.B.: Teaching facts about drugs: pushing or preventing? *J. Educ. Psychol.* 1974, 66, 189-201; 18. Vylsteek K.: Health education: smoking, alcoholism, drugs. (Review of selected programmes for schoolchildren and parents). WHO, Copenhagen, 1979; 19. Williams A.F., DiCicco L.M., Unterberger H.: Philosophy and evaluation of an alcohol education program. *Q. J. Stud. Alcohol* 1968, 29, 685-702; 20. Wolniewicz-Grzelak B.: "Próba Sił" - program zapobiegania pijanstwu. IPN, 1987 (broszurka dla harcerzy).